



(Atkelta iš 39 p.)

efemeriškos, neretai niekinamos, tačiau tokios niekam neišvengiamos. J. Kubiliaus kūrybiniam braižui būdingas mąslumas, filosofinė minties raiška, tyrinėtojo troškimas smelktis į gelmę, savotiškas kūrybos absoliuto pripažinimas: „Vis pasitvirtindavo negailestinga tiesa: kaip, regis, nuolat keisdamasis, negali pasikeisti iš esmės – visi, matyt, turime savąjį suvokimo ir gyvenimo kodą... Sunkiai pakeičiamą savojo mąstymo likimą. Vis dėlto viena galėčiau paliudyti nepa-neigiamai: tik kartu su autoriais ir su jų kūrinių galėjau suprasti ir tai, kas esu aš pats, kaip galvoju ir ką jaučiu. Kūriniai yra ne tik sukurti žmogaus – jie kuria ir kitą žmogų. Žinoma, ne vien kūriniai...“

Knyga turtinga ir turininga, atverianti gilius mąstymo klodus įtaigiu ir vaizdingu žodžiu, ryškiomis intonacijomis, paperka neabejingumu aplinkai ir gebėjimu į viską žvelgti būtiškąja prasme, iš visumos perspektyvos.“

J. Kobėliaus poezijės ir išspausdinta ę savaitraštie „Literatūra ir menas“, poema „Karlaičius“ – žurnalė „Nemunas“, ivairiūs kėtūs laikraštiiūs ę žornalūs, kninguos „Poezijos pavasaris“, žemaitėškas poezijės rinktėnie „Sava muotinu kalbo“ (Vilnios, 1998 m.), „Žemaičių kalba ir rašyba“ (Šiaulė, 2017), Žemaitiu gruožėnės literatūra antuoluogėjuo „Žemaitė = Žemaičiai“ (Vilnios, 2018 m.), „Blezdingas preaskleid žeidus“ (Skouds, 2019 m.) ę kt.

J. Kobėlios gėven Vilniou.

KOBĖLIOS JUSTĪNS. Kningas „dā dongou nematont, bet žemė jau žėnont“ fragmentā

VI stacėjė. Ožmėrstėis valonda

...vėn rūp parvažiavos nuėtė i senouji mamūnės gėvenėma. Kas tēp trauk – jug vėsus krūmalės, žuoliam apaugės, koukuozu čiesās šiferio parkluotās, dabā vieju jau nuplieštās stuogās, atsėloposiuom truobuos pieruom; tiktās klietė dā laikuos, liguo sakīdama sava stuorās 1889 metu roustās – čė bova didilis, sunkos, žmuoniū ę vėskuo pėlnus gėvenėms.

...rakėno muotinas idouto sunkio kaltėnio rakto truobuos duris, preminie lėpo trepiem ę nogara atkelo dungti – priš akis dėdėliausis muolė kamėns, pastuogies ęlsas vėsė anū rakondā, nuočinas, lobu vėdorie – grūdū mėigas, auliū magazinā so kuoriū riemās, dā kvepontės vaško... Šėik tėik nejauko – liguo būtiuo i svetėma laika ilindės, isivuo-gės... Pu kuojiem spaliūs kažėn kas trakšteliėjė, pakelo – lėnū braukto-vė. Kas duo lėngvoms, skiaustoms, ronkėnas truopnoms!

Tievs, papunis, vuo gal ę Jūzapa Proncėškos:

Atėkėt
i puomietė vėsė,
katrėi esat prisidiejė darbās,
sunkė valonda goudė, katrėi,
marams ę karams pasibėngos,
glaudieties, karto kintiejuot,
tėkuot pri ronkas,

dalgė,
i sukėlėma
diel laisvės ę žemės,
musintās, jau nebėsėt,
nebspindiesėt saulie
pri Darbienu,
dabā
vuobilies mėrkstat,
gėrgždat pastuogies ikabintė,
rūdiejėt ę nebnuorėt
ož svetėmus mėrtė,

spragėlā,
kuo nusimėnė,
kuo galvelės nukabėnė

spraudaties i rejės kertė,
nebijuokėt – nieks nebjims
rekrūtās i muziejo,
atmėnat,
kāp dūzgiat,
kāp zvimbiet,
īsoktė vaikiu ronku,
kāp rugi mušiet
par stėibus,
par varpas, par galvas,
bet mėrtėnuos kaltėis
ę čė neveizo –
vėskas bova diel dounas,

kėrvė,
kaltā ę groužtā,
ablė, leistovā, skaptā,
pjūklā, siaurėijė pjūklelė,
kāp jūs apsėleiduot,
atšėpuot,
bėjuoties ronku
ę vėn i vazaunė lendat,
a ni sarmatas nebtorėt,

jug matuot –
klietės sāsparas
senė paleistas,
stuogā prakiorė,
mergū numintė slėnkstė,
mėsuos vana kamaruo
par siūlės varv –
je tuoliau tēp,
paleisėt Kernus viejės,
aš pats ešėsio
pu metu gala,

matarā,
vītovā ē staklės,
šliedelės, ratā, ratelė,
dā mintovā, lėnū šokas,
dā koltovės, skėitā,
lėngvė lėipas luopėšėlė
ē vėsas jūsa
kaustītas ē kaltas,
tašītas, skaptoutas ē druožtas
eglės, oužoula, ousė,
epošės, kleva
dūšėlės,
atėkėt,
pri žmuoniū glauskities
ožmėrstėis valonda
vardās bėndrėnės.

VII stacėjė. Kas gėntėis – gėntė

[...]

...ėjė jau ketvėrtėijė nepriklausuomībės metā. Parvažiavės i Kernus, tieva radau kažkuoki sumėnkusi ē be sīluos. Muotina atruodė nusimėnusi, beveik nesirokava ē nieka neklausinieję. Ana vėsomat tēp: je kas – nutėlst, savie vėsoku laika, žuodė neišdausi. Tievs, daugiau veiziedamuos i asla ē tik retkartės pakeldams akis i longa, vākštīuojė pu truoba, liguo kou sunkė mėslėjė... „Gal nuvažioukiav, Justi, i Pastauninka? Mėmgaudienė sakė, ka dā rauduonėkė dīgst...“ Paklausė tēp ramė, kad tas ramoms aiškė turiejė dėdėliausi neramo- ma ē rūpiesni pakavuotė;

...mona ne tēp senė dā ož roblius pėrkta „Maskvīčiu“ palėkuov pakanalie unt pažvīrouta kelalė Valaku pusie. „Dā mažė būdamė tūs Pastauninka epušīnūs liōbam rauduonėkius rinktė. Vedo so bruolio Lek- sio, dā Skaras, Jonkaus, Šakėnė vākā... Ė lig pat šiulolė tebie grībingė...“

„Dikuo uns mon tou pasakuo, – pamėslėjau liguo kou nujaus- dams, – nikomat nebova par daug okatlīvus sava vaikīstė prisimintė.“ Ė šėp žėnuojau, kad auga anėi ketorė bruolė, kad anū mama, vuo mūsa mamalė, valog savėm Šmėtalė Duomėcė, bova vėsā be svėkatas, kad anū tievs, je, mūsa buočios Alėksandros, plīnuo vėituo Valakūs, kro- vėnā dėrbdams, gīvenėma isitaisė, budinkus išsistatė... kad pu kara uns ož miškiniu riemėma septīnis metus lagėriūs atpīlė, vuo grīžės jau koukuozus rada – ni žemės, ni gīvuoliu, ni nieka bovosė... Ta vėrė šnapšė, andeliuojė ē pats anou retā prasīblavīdams gierė...

Ne tėik vedo grībavuov, kėik žuodiu rokundā ėiškuojuov...

„Kažėn dėlkuo tus epušīnus Pastauninko vadėn?“ – paklausiau tieva, nuorintās ē pats numaniau, bet nuoriejau anuo aiškėnėma iš- gėrstė. „Tėkrā nežėnau, bet valakėnė ėe lig pat koukuozams atsiron- dont sava gīvuolius ganė. Ė priš kara, ē par kara, dā kelis metus ē pu anuo... Eso ėr aš ėe ne vėina karta paskou karviu oudėgas vākštīuojės, ka eilie mums liōb priės. Kernėškė turiejė bėndras ganīklas kėtor – Mėšutie, artiau sava suodus... Tėn jau daugiausė eglės ē pušis, vėns kėts ėr oužoulus aba ousis pasitaika, sakont, jau tėkra medė...“ Ė apėnt mon keists pasiruodė tas anuo pasakuojėms – jug tou aš ne bluogiau nego uns žėnuojau...

...jau neatmėno, korės metās, prisirinkė do bolvėnius krežius grī- bu, daugiausė jaunū rauduonikiu, patraukiem eš Pastauninka nomėi tėisiau par Mėšotė. Tievs vedom so bruolio dā paruodė Minkiu kieli, krūmalīu ē jaunū miediu jau beveik suvėsam užgruobta, žuolīem ap-

(Nukelta i 42 p.)



augusi, leduos iveizama. Seniau tou kelio kernėškė ė kėtū suodū žmuonis liōbou teisė par mėškus važioutė i Švėntoujė minkiu ė kėtuokiuos šviežiuos žovėis parsivežtė, beveik dvėgūbā artiau ėšėtou nego kelės par Lėnkėmus ė Darbienus – tiktā aple dvėdešimt kiluometru esou teisė par mėškus lig jūras... Nedėdėlė išmaniau, a tas tuolėi, a vėsā ė pat ĩr. Mon tuokart galiejė būtė kokėi šešė, vuo bruoliou Kastiou– aštounė.

Vėskas atruodė keistā ė paslaptīgā: ė tas kels, liguo kuoks didilis orvus, krūmalii ė jaunū miedii šakuoms vėrš anuo susijungos, ė ta kažkamė pri jūras esunti Švėntuoji, ė tēi anuos žvejė, katrėi ėš vakara išėt i jūra, ka par nakti mėnkės ė kėtas žuvis gaudītom, vuo rītmetie saulė tekont grīžtom i sava smėltė jau ožnešama ousta ė tēn žmuonims, ėš artiau ėr ėš tuolėi atvažiavosėms, anas pardavuotom... Mums šalėp vėns kėta par aukštus ė jau aprodavosius mielīnuojus brendont, liguo kas būtom ož ronkas nutvierės ė sulaikės.

„Nejudiek!“ – tilė, bet griežā pasakė tievs. Ož puoruos žingsniu nu monės, susisokusi i kuokės tris rinkės, idėinuojosės saulės atuokaituo guliejė rainuojii ė jau šnīpšdama kielė sava galva... Tuokė staigoma dā nebovau matės ė daugiau nikomat nebmataiu: tievs kap žaibs šuoka unt anuos ė par kelis mērksnius sava kėrzavėnės joudā sutripė i žemė. Kad eso išgelbiets – tėik ta aš toukart supratau, bet liguo kuoki karšta sruovie vėsa parlėijė ė kėts, dā ne tuoks aiškos, supratėms: uns ĩr mūsa tievs, uns nikomat neleis, ka mums kas nuorintās negerā atsitėktom, ė dieltuo nepagailies ne tiktā savės, bet ė kėtū... Kažėn, a jau toukart pajotau, kad tas staigos, nikuoikiuos sīluos nesulaikuoms drousuos ė valės pliūpsnis reiškė ė tou, ka nu šiuolė beatsirondunti mona valė vėsomat būs tieva valie... A pasikeitėms ivīks tiktā liguo kuokemė Švėnta Rašta paveikslė: aš, sugrīžės pu ėlgū nebovėma mienisiu, plauno mūsa truobuo jau sunkė sergontem tievou kuojės, vuo mona, kap tuo sūnaus paklīdielė, ašaras papt papt krimt i tou bliūda vundini ė unt tū anuo kap puopierios baltū ė sunikusiu kuojū...

...vuo dabā begrībaudamo nuklīduov i tuokė vėita, katruos ne tiktā aš, bet ė tievs negaliejė atpažintė, nuorintās ėš netuolėi sunkė pradundontė traukėnė aiškė supratuov, ka esav pri gelžkelė, kažkor pri Paloknės. Žemė pu senuom ė aukštuom epušiem bova

vėsa išplėkusi, beveik be žuolies, apkrėtusi pajoudavosės ė ė pat pūnontės lapās, bet bova juntams ėr aštros senū – gal jau ė povėnė pažeistū – epošiu žėivies kvaps... Kažkuoki dėdėlė nīki, suvėsam negīva vėita, vuo ka dėina jau i vakara krīpa ė dā apsiniaukusi bova – jau ė nejaukos baugoms jiemė. Bovuov kap reikėnt prisivākštuojosio ė jau nuvargosio, dieltuo, nenuoriedamo siestėis unt tuos jouduos ė plėkuos žemės, sutūpiev parūkītė...

„Tas skausmos nier tuoks, ka negalietumi anuo iškintietė – liguo kas vėsa laika mėita i nogara iriemės laikītom... Tik retkartės stėprieu sujem...“

„Dikuo uns tuo negaliejė pasakītė nomūs? – mėslėjau vedom grīžtom ėš Daukšiū, kor jau privatiuo krautovėlie nusipėrkuov plieškelė baltuosės ė ketėnuov vakarė anou sugertė. – Kam reikėjė važioutė i tus grībus, i tou Valaku Pastauninka?... Gal tuos prigimtuos vėituos, kamė nu mažū dėinū kuožnos taks, takielis, kuožnos miedis ė krūmalis žėnuoms ė pažīstams ĩr, anam daug lėngviau ė paprastiau bova pasakītė? Kāp kad liguo tik so sava muotina, tik so sava žemė esont...“

Toukart dā nebovuom senajemė mamūnės gīvenėmė radė tuos bīluos dokomėntu, kāp kernėškė sava bendruos ganīklus Mėšutie konėgākštė Buogdana Iriniejiėvičiaus Ouginskė medius kėrta, kāp ėiškuodamė teisībės lig pat Senata Peterburgė nuėjė, bet vėstėik turiejė dobolta tū miediu vertė atlīgintė ė dā tiurmuo pu do mienėsius ė dā daugiau atsiedietė... Bet ne tēi dalīkā mon pasiruodė patis svarbiausė, vuo pavardės – anuos vėsas tuos patės kap ė mon augont Kernūs gīvenosiūju, kap susiedu, kap kėtū pažīstamu...

Ė vardās anėi bova beveik tokės patės. Kāp anėi, tuos dėdėlės šeimīnas, turiejė būtė augtėnā suaugė so tou sava žemė, ka nu pat Valaku reformas (Daukšiū dvara invėntuoriūs apėntās tuos patės pavardės!) par šimtus metu niekor nepajudiejė, liguo kuokėi gīvė kerā ė pleties, vės stėprieu i ton joudžėmi isikėbdamė... Teisībė, ė Kernū vards kalbuo tor daug bėndra so šaknim, so miediu kerās, vu kernos žmuogos – tas, katras, nuorintās ė mėnks būdamas, dėktė, nepajodėnamā liguo kers stuov... Ta ne dėdėlė dabā ė besuprasi, a tēi žmuonis tou sava žemė valdė, a ta žemė anus tēp stėprė laikė apkabėnusi, kad ė kap kaliejėms, bet karto ė kap muotina galiejė anėms būtė. [...].